

Φιλελληνισμός και οι πηγές του

Δημοσίευση: 28 Φεβ 2018, 17:53 | Τελευταία ενημέρωση: 28 Φεβ 2018, 17:53

Το βιβλίο «Ολοκληρώθηκε η πορεία του ταξιδιώτη» (The Traveller's Journey is done), έργο της Ντίλνις Πάουελ (Dilys Powell), 1942

Ήδη από την εποχή του Αγώνα της Ανεξαρτησίας, οι Έλληνες γνωρίζουν και είναι ευγνώμονες για τη μεγάλη αγάπη που τρέφουν πολλοί ξένοι για την πατρίδα τους και τον ελληνικό λαό τον ίδιο. Στις δοξολογίες που ψάλλονται τακτικά εις μνήμην σπουδαίων γεγονότων της ελληνικής ιστορίας, με συγκινούσε πάντα, όταν διατελούσα πρέσβης, η δέηση υπέρ αναπαύσεως των Φιλελλήνων που μνημονεύονται μαζί με τους Έλληνες συμπολεμιστές τους.

Ωστόσο, οι περισσότεροι από τους Έλληνες φίλους μου, οι οποίοι συνδυάζουν πραγματικό πατριωτισμό με δηκτικό ρεαλισμό για τα σκαμπανεβάσματα της ελληνικής ζωής, μοιάζουν πάντοτε λίγο προβληματισμένοι από αυτή την έντονη αγάπη που έχουν πολλοί ξένοι για αυτούς.

Κι εμένα, επίσης, μ' ενδιαφέρει να ανακαλύπτω και να συγκρίνω τις πηγές του πάθους για την Ελλάδα το οποίο πολλοί από τους συμπατριώτες μου

μοιράζονται με μένα. Δυο βιβλία που διάβασα αυτή την βδομάδα μαρτυρούν με έναν διαφορετικό τρόπο την ίδια αλήθεια.

Στο βιβλίο «Ολοκληρώθηκε η πορεία του ταξιδιώτη» (The Traveller's Journey is done) (1942), η Ντίλνις Πάουελ (Dilys Powell) γράφει για το πώς ο σύζυγός της κι αυτή γοητεύτηκαν από την Ελλάδα. Η Πάουελ ήταν η γυναίκα του Χάμφρυ Πέιν (Humfry Payne), του αρχαιολόγου που, από το 1929 μέχρι τον πρόωρό του θάνατο το 1936, διατέλεσε Διευθυντής της Βρετανικής Σχολής Αθηνών. Ο Πέιν, ο οποίος ανέσκαψε το Ηραίο στην Περαχώρα της Κορινθίας τα καλοκαίρια του 1931 με 1933, επισκέφτηκε την Ελλάδα για πρώτη φορά το 1924 (στην ηλικία των 22 χρόνων) και η σύζυγός του τον συνόδευσε εκεί για πρώτη φορά το 1926. Επρόκειτο για μια θυελλώδη εποχή για την Ελλάδα (με την Καταστροφή, την ανταλλαγή πληθυσμών, τη δικτατορία) και η χώρα ήταν πάρα πολύ φτωχή. Το ζευγάρι ταξίδευε με τρέινο, λεωφορείο, μουλάρι και με τα πόδια. Προπαντός, ταξίδευαν με τα πόδια. Η Πάουελ περιγράφει την πεζοπορία μιας ημέρας από την Αρχαία Κόρινθο στις Μυκήνες (= 40χμ. περίπου) σαν να ήταν μια βόλτα στον Εθνικό Κήπο. Μια χρονιά αργότερα, το ζεστό καλοκαίρι του 1927, περιηγήθηκαν στην Πελοπόννησο και, μια από τις τελευταίες μέρες των ταξιδιών τους, περπάτησαν, με βοήθεια μουλαριών, από την Ολυμπία στα Τριπόταμα, μέσω του δάσους της Φολόης: δηλ. 60χμ. περίπου. Η Πάουελ γράφει:

«Μετά από μια μακρά μέρα με ανηφόρες και κατηφόρες, την μακράς διάρκειας πεζοπορία από το στοιχειωμένο από τους Κενταύρους δάσος της Φολόης, με τις βελανιδιές του και τη φτέρη που έφτανε ως τη μέση, ήταν κι οι δυο πολύ ευνώμονες που τελικά έφτασαν το σούρουπο στα Τριπόταμα και ξεπλώθηκαν στο χωράφι πίσω από τα σκόρπια σπίτια και αποκοιμήθηκαν. Όλοι οι κάτοικοι του χωριού συγκεντρώθηκαν για να τους δούνε... Σε λίγες ώρες έμελλε να σηκωθούν με τα ρούχα τους τσαλακωμένα· να ξεκινήσουν, λερωμένοι και πεινασμένοι, πριν την αυγή, μισοέτοιμοι για μια άλλη μέρα που, κατά πάσα πιθανότητα, θα ήταν τόσο οδυνηρή όσο κι η προηγούμενη. Απομακρυσμένη, μια φωνή άρχισε να τραγουδάει με πάθος ένα μελαγχολικό τραγούδι, κι ύστερα διαλύθηκε στο ξάγρυπνο σκοτάδι. Έλαμπαν τα αστέρια. Ηρεμούσε η νύχτα. Κι η Ντίλνις κατάλαβε τελικά πως ο άντρας της είχε πια σκλαβωθεί. Ήξερε πλέον ότι για αυτόν γινόταν αναγκαίο να δουλεύει και μένει Ελλάδα».

Το δεύτερο βιβλίο είναι «Τα Άγραφα» (The Unwritten Places) (1995) από τον Τιμ Σάμον (Tim Salmon). Πρόκειται για μια αναφορά για την πεζοπορία που έκανε ο συγγραφέας στα Άγραφα και για τις φιλίες του με τους Βλάχους βοσκούς στον Σμόλικα. Αυτή η φιλία τον οδήγησε να τους συνοδέψει αυτούς και τα κοπάδια τους στο διάβα δώδεκα μερών από το καλοκαιρινό τους βοσκοτόπι στα ύψη της Σαμαρίνας στο χειμερινό τους βοσκοτόπι στην πεδιάδα της Θεσσαλίας. Ο Σάμον, ο οποίος έγραψε επίσης έναν από τους καλύτερους πεζοπορικούς οδηγούς στην Ελλάδα στα αγγλικά, επισκέφτηκε την χώρα για πρώτη φορά το 1958 (στην ηλικία των 16 χρόνων), και την ερωτεύτηκε. Όπως κι ο Πέιν, σπούδασε κι αυτός την κλασική φιλολογία στην Οξφόρδη. Έγραψε:

«Χάρηκα τις παλιές πέτρες της αρχαιότητας, αλλά αυτό που με κέρδισε ήταν η θάλασσα, παντού η θάλασσα, και τα βουνά και το φως και τα λουλούδια και η ζέστη, και το κρυφό σκοτάδι των ναών που μύριζε λιβάνι, τον αέρα του αθηναϊκού παζαριού που μύριζε μπαχάρια, οι τσαγκάρηδες που σφυρηλατούσαν τα παπούτσια, φτιαγμένα από παλιά ελαστικά, οι δρόμοι που έσφυζαν από ανθρώπους, αλλά τότε δίχως αυτοκίνητα, και η κλαγγή των ταλαιπωρημένων τραμ που εμφανίζονταν ξαφνικά από κρυφές παρόδους. Και επέστρεφα, ξανά και ξανά και ξανά: πριν, κατά και μετά τις πανεπιστημιακές μου σπουδές. Εκεί παντρεύτηκα, εκεί χώρισα, εκεί γνώρισα τη δεύτερή μου γυναίκα, ενώ σκαρφαλώναμε τον Όλυμπο – στην πραγματικότητα, παρά τριχά να την σκοτώσω σε μια χιονισμένη ρεματιά, κι ύστερα της έσωσα τη ζωή».

Η ιστορία της χώρας, η αρχαιολογία της, ο μοναδικός της πολιτισμός, το κλίμα της, τα τοπία της (γη και θάλασσα), ο λαός ο ίδιος – όλ' αυτά μετράνε. Αλλά η Πάουελ και ο Σάμον υποδηλώνουν με διαφορετικό τρόπο κι οι δυο ότι, για να βρει κανείς την ουσία της Ελλάδας και να ερωτευτεί πραγματικά τη χώρα, πρέπει να την περπατήσει· στις πόλεις, βεβαίως, αλλά προπαντός στην ύπαιθρο: στα βουνά, στις χαράδρες, στις πεδιάδες, και κατά μήκος των παραλιακών ακτών.

Παρόλες τις αλλαγές στην αγροτική οικονομία και την εσωτερική μετανάστευση, αυτό παραμένει, κατά την άποψή μου, αλήθεια. Και η αλήθεια είναι ότι κι εγώ έχω μπροστά μου τώρα τους χάρτες μου. Σκέφτομαι πού θα περπατήσω φέτος. Ανυπομονώ!

Τζων Κίττμερ

25 Φεβρουαρίου 2018

in.gr